

LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS ZEMJU KOPPLATĪBAS IZMAIŅAS JĒKABPILS NOVADĀ

Sindija Burmika¹, Vita Cintiņa²

¹Profesionālā bakalaura studiju programmas Zemes ierīcība un mērniecība 1.kursa studente

²LLU VBF Zemes pārvaldības un ģeodēzijas katedras vieslektore, Mg.sc.ing.

Kopsavilkums

Pētījuma mērķis ir izpētīt Jēkabpils novada Ābeļu, Dignājas un Dunavas pagasta lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes kopplatības izmaiņas piegades laikā. Darbā tiek noskaidrots, ka Ābeļu pagastā lauksaimniecības zemes kopš 2012. līdz 2016. gadam ir samazinājušas savas platības, savukārt mežsaimniecības zemju platības ir paplašinātas. Šajā pašā laika periodā arī Dignājas un Dunavas pagastā lauksaimniecības zemju kopplatība ir kļuvusi mazāka, taču arī mežsaimniecībā izmantojamās zemes ir paplašinājušas savas platības.

Atslēgas vārdi: kopplatība, piegāde, Ābeļu, Dignājas, Dunavas pagasts, lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes.

Ievads

Jēkabpils novads izveidots 2009. gadā, apvienojoties bijušā Jēkabpils rajona Ābeļu, Dignājas, Dunavas, Kalna, Leimaņu, Rubenes un Zasas pagastiem. Darbā tiks apskatīti trīs no Jēkabpils novada pagastiem – Ābeļu, Dignājas un Dunavas.

Ābeļu pagasts izveidots 1925. gadā. Pašlaik pagasta kopplatība ir 6960,2 hektāri, lielāko daļu šīs teritorijas aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes, 91,4% no zemes kopplatības. Uz 2010. gadu Ābeļu pagastā reģistrēti 995 cilvēki. Dignājas pagasts izveidots 1935. gadā, taču šobrīd šī pagasta kopplatība ir 4441,1 hektāri un arī te lielākās zemju platības aizņem lauksaimniecības zemes, tās aizņem 92,3% no zemes kopplatības. Uz 2010. gadu Dignājas pagastā reģistrēti 578 iedzīvotāji. Jaunākais no šiem pagastiem ir Dunavas pagasts, kas izveidots 1945. gadā. Lai gan pagasts ir visvēlāk izveidots, tas nav viss mazākais, tā kopplatība ir 6679,2 ha un arī Dunavas pagastā lielāko teritorijas daļu aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes – 6317,1 ha jeb 94,6% no korpējās pagasta teritorijas. Uz 2010. gadu Dunavas pagastā reģistrēti 750 iedzīvotāji. (Jēkabpils novads, [b.g.]).

Darba uzdevums: apkopot datus par lauksaimniecības un mežsaimniecības zemēm, to kopplatību un tās izmaiņām, pēc piederības, laika periodā no 2012. Līdz 2016. gadam.

Pētījuma metodes un izmantotie materiāli

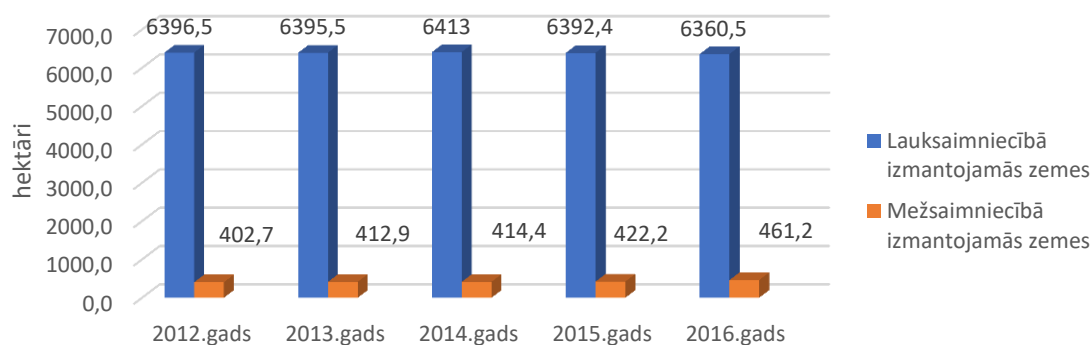
Darbā izmantota aprakstošā metode. Pētījumā tiek izmantota Valsts Zemes dienesta datus atrodamās informācijas rezultātu analīze.

Diskusija un rezultāti

Lielākās lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamās zemju platības, pēc piederības atrodas Ābeļu pagastā, pēc pēdējiem reģistrētajiem datiem lauksaimniecības zemes platība ir 6360,5 ha, kas sastāv no 739 zemes vienībām. Attiecīgi mežsaimniecībā izmantojamo zemju kopplatība ir 461,2 ha, kuros ietilpst 56 zemes vienības. (Zemes pārskati, [b.g.]).

Izpētot datus par lauksaimniecības zemes kopplatības izmaiņām piecu gadu laikā Ābeļu pagastā (skat. 1.attēlu), var novērot, ka 2012. gadā lauksaimniecības zemes platība bija 6396,5 ha, taču 2013. gadā tiek zaudēts viens hektārs zemes, 2014. gadā tiek atgūti 16,5 hektāri, salīdzinot zemes platību ar 2012. gadu. Un jau 2015. gadā atkal tiek piedzīvots zemes zaudējums, lauksaimniecības zemes ir par 20,6 hektāriem mazāk kā 2014. gadā. Pēdējie dati liecina, ka uz 2016. gadu Ābeļu pagastā lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir 6360,5 ha, kas ir par 36 ha mazāk kā 2012. gadā.

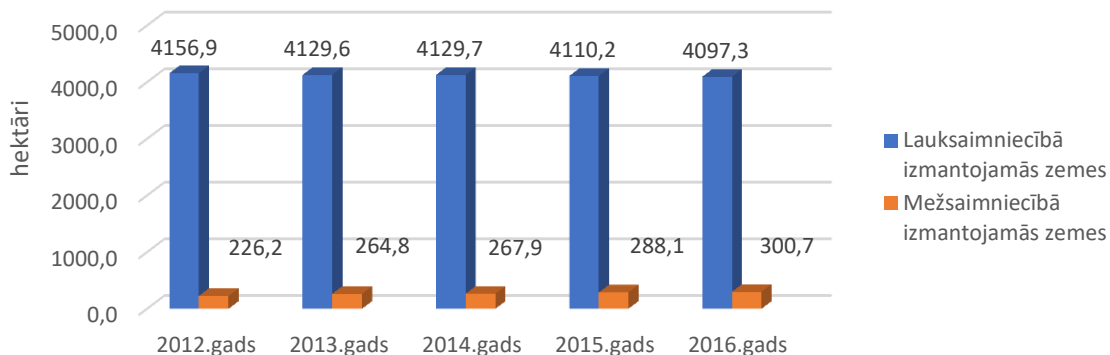
Savukārt mežsaimniecībā izmantojamās zemes platība (skat. 1.attēlu) ar katru gadu ir augusi. 2012. gadā tā bija 402,7 ha, bet nākamajā gadā platība augusi par 10,2 ha, sastādot mežsaimniecības zemes platību 2013. gadā – 412,9 ha. Nākamajā gadā nav piedzīvota tik liela zemes paplašināšana, 2014. gadā zemes platība – 414,4 ha, taču gadu vēlāk reģistrētā mežsaimniecības zemes platība bija augusi par 7,8 ha. Un jaunākajā pieejamajā informācijā jeb 2016. gadā mežsaimniecības platība augusi līdz 461,2 ha, jeb piecu gadu laikā mežsaimniecības zemes Ābeļu pagastā paplašinājušās par 58,5 ha.

1.attēls Ābeļu pagasta lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes kopplatības izmaiņas piecgades laikā (ha)

Izpētot datus par lauksaimniecības zemes kopplatības izmaiņām piecu gadu laikā Dignājas pagastā (skat. 2.attēlu), var secināt, ka 2012. gadā lauksaimniecības zemes platība bija 4156,9 ha, taču 2013. gadā tiek zaudēti 27,3 hektāri zemes jeb lauksaimniecības zemes lielums ir 4129,6 ha, 2014. gadā tiek atgūts 0,1 hektārs salīdzinot zemes platību ar 2013. gadu. Un jau 2015. gadā atkal tiek piedzīvots zemes zaudējums, lauksaimniecības zemes ir par 19,5 hektāriem mazāk kā 2014. gadā. Pēdējie dati liecina, ka uz 2016. gadu Dignājas pagastā lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir 4097,3 ha, kas ir par 59,6 ha mazāk kā 2012. gadā.

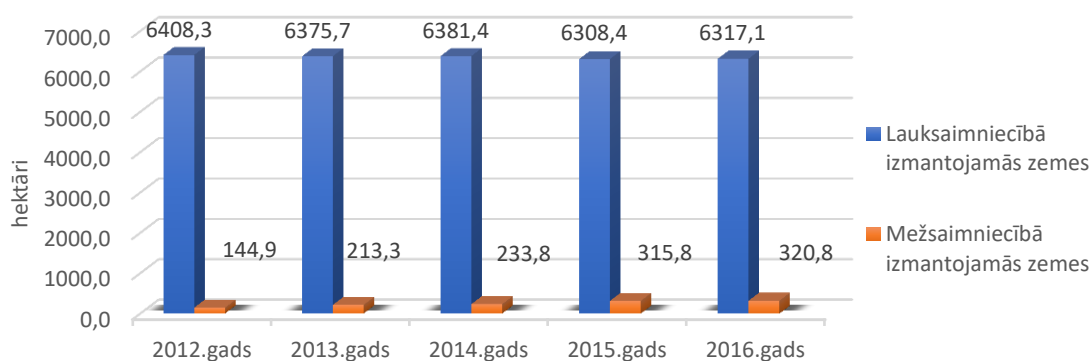
Mežsaimniecībā izmantojamās zemes Dignājas pagastā katru gadu tiek paplašinātas. (skat. 2.attēlu). 2012. gadā mežsaimniecības zemes bija 226,2 ha, taču viena gada laikā zemes platības auga par 38,6 ha, bet jau 2014. gadā zemes platība bija 267,9 ha, kas ir par 3,1 ha vairāk nekā 2013. gadā. 2015. gadā mežsaimniecības zemes jau bija augušas līdz 288,1 ha. Kopš 2012. gadam līdz 2016. gadam mežsaimniecības zemju platība Dignājas pagastā paplašinājās par 74,5 ha un tas nozīmē, ka 2016. gadā zemes platība bija 300,7 ha.

2.attēls Dignājas pagasta lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes kopplatības izmaiņas piecgades laikā (ha)

Izpētot datus par lauksaimniecības zemes kopplatības izmaiņām piecu gadu laikā Dunavas pagastā (skat. 3.attēlu), var secināt, ka 2012. gadā lauksaimniecības zemes platība bija 6408,3 ha, taču 2013. gadā tiek zaudēti 32,6 hektāri zemes jeb lauksaimniecības zemes lielums ir 6375,7 ha, 2014. gadā tiek atgūti 5,7 hektāri salīdzinot zemes platību ar 2013. gadu. Un jau 2015. gadā atkal tiek piedzīvots zemes zaudējums, lauksaimniecības zemes ir par 73 hektāriem mazāk kā 2014. gadā. Pēdējie dati liecina, ka uz 2016. gadu Dunavas pagastā lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir 6317,1 ha, kas ir par 91,2 ha mazāk kā 2012. gadā.

Mežsaimniecībā izmantojamās zemes kopplatības Dunavas pagastā katru gadu ievērojami tiek paplašinātas. (skat. 3.attēlu). 2012. gadā mežsaimniecības zemes bija 144,9 ha, taču viena gada laikā zemes platības auga par 68,4 ha, bet jau 2014. gadā zemes platība bija 233,8 ha, kas ir par 30,5 ha vairāk nekā 2013. gadā. 2015. gadā mežsaimniecības zemes jau bija augušas līdz 315,8 ha. Kopš 2012. gadam līdz 2016. gadam mežsaimniecības zemju platība Dunavas pagastā paplašinājās par 175,9 ha un tas nozīmē, ka 2016. gadā zemes platība bija 320,8 ha.

3.attēls Dunavas pagasta lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes kopplatības izmaiņas piecgades laikā (ha)

Apskatot apkopotos datus par Ābeļu, Dignājas un Dunavas pagastu lauksaimniecības zemēm, ir vērojams, ka no 2012. līdz 2016. gadam visos pagastos zemju kopplatība ir sarukusi. Viens no iemesliem, kāpēc lauksaimniecības zemju platības samazinās ir tas, ka šajos pagastos samazinās arī iedzīvotāju skaits, vairums cilvēku dodas dzīvot uz pilsētu, kas

nozīmē, ka lauksaimniecības zemes paliek neapstrādātas un sāk aizaugt. 2016. gadā liela nozīme bijusi arī laikapstākļiem, kas nav bijuši labvēlīgi lauku novākšanai un apstrādei, kas arī izraisa zemes aizaugšanu (Latvijas lauksaimniecība, [b.g.]).

Ja lauksaimniecībā izmantojamām zemēm vērjama zemes kopplatības samazināšanās, tad mežsaimniecībā izmantojamo zemju platībām šo piecu gadu laikā vērjama ievērojama paplašināšanās. Laukasaimniecības zemju aizaugšana veicina mežu rašanos. Kā arī bieži vien lauksaimniecībā vairs neizmantoto zemju vietā speciāli tiek veikta meža ieaudzēšana (Privātās mežsaimniecības attīstība [b.g.]).

Secinājumi

1. Lielāko daļu teritorijas platības (vairāk kā 90%) aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes – Ābeļu pagastā 91,4%, Dignājas pagastā 92,3%, Dunavas pagastā 94,6%.
2. Ābeļu, Dignājas un Dunavas pagastā lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamās zemes no 2012. līdz 2016. gadam nav būtiski mainījušas savas platības.
3. Mežsaimniecībā izmantojamo zemju platību palielināšanās saistīta ar lauksaimniecības zemju aizaugšanu.

Literatūra

1. Jēkabpils novads: Jēkabpils novada pašvaldība. [skatīts 2017. gada 25. novembrī]. Pieejams: http://jekabpilsnovads.lv/?page_id=235
2. Latvijas lauksaimniecība: Latvijas Republikas Zemkopības ministrija. [skatīts 2017. gada 9. decembrī]. Pieejams: https://www.zm.gov.lv/public/files/CMS_Static_Page_Doc/00/00/01/10/04/fs-01usersLinda.BirinaDesktopAA2017_lauksaimniecibasgadazinojums.pdf
3. Privātās mežsaimniecības attīstība: Latvijas meža īpašnieku biedrība. [skatīts 2017. gada 9. decembrī]. Pieejams: http://www.losp.lv/sites/default/files/articles/attachments/publications/15.01.2013_-_2046/3442_mezsaimniecibas_nozares_zinojums_2012_lmib.pdf
4. Zemes pārskati: Valsts zemes dienesta mājaslapa. [skatīts 2017. gada 25. novembrī]. Pieejams: <http://www.vzd.gov.lv/lv/parskati-un-statistika/tematiskie-parskati/zemes-parskati/>